

EDITORIÁL

Druhé číslo *Journalu socioterapie* z roku 2023 je venované environmentálnej spravodlivosti v socioterapii. Zdravé životné prostredie je jedným zo základných ľudských práv s dôrazom, že toto priaznivé životné prostredie je zároveň právom každého občana *Európskej únie*. Problematika environmentálnej spravodlivosti je veľmi široká. Je to jednak otázka riešenia environmentálnej spravodlivosti vo vzťahu k sociálne odkázaným skupinám obyvateľstva žijúcich v segregovaných lokalitách, ale aj voči občanom veľkých miest ohrozených smogom, neopomínajúc naše prírodné bohatstvo národných parkov, a s tým spojenej environmentálnej a sociálnej spravodlivosti.

Druhú oblasť tvorí súčasná hrozba pre životné prostredie a environmentálnu oblasť. Zvlášť v súvislosti s vojnovým konfliktom na Ukrajine, práve z dôvodu, že prírodné prostredie je tichou, no vážnou obeťou každej vojny. Účelom tohto čísla je prezentovať, akým spôsobom vybrané vládne rezorty susedských štátov komunikujú o otázkach životného prostredia svojim občanom počas vojny na *Ukrajine*.

Sumarizujúcim kontextom je fakt, že sociálne problémy sa zhoršili vplyvom úsporných politík neoliberalizmu na sociálnu prácu a poskytovanie sociálnej starostlivosti vo všeobecnosti, nielen v rámci stredoeurópskeho priestoru, ale celosvetovo. Najvážnejšími aktivitami, v úvode storočia, boli úsporné opatrenia vlád, ako reakcia na finančnú (bankovú) krízu v roku 2008, posilnenú migráciu, utečeneckú krízu a následnú veľkú recesiú. Tie viedli k tomu, že konzervatívne vlády tvrdili, že je nevyhnutné reagovať skôr represívne v čase národnej núdze. Skutočný účel bol skôr politický, ako ekonomický. Cieľom bolo znížiť podiel štátu na riešení a trvalo znížiť sociálne zabezpečenie. Spravodajca OSN, profesor Philip Alston, už v novembri 2018 vypracoval odsudzujúcu správu o chudobe a nerovnosti, v ktorej tvrdil, že úsporné opatrenia sa používajú ako zbraň proti chudobným, pričom hlavnými príkladmi sú znižovanie dávok a udelenie sankcií na ohrozené skupiny. Pandémia koronavírusu sa pridala k týmto problémom, ktorým čelia chudobní, čo viedlo k negatívnym sociálnym dôsledkom, ktoré musí sociálna práca riešiť.

Tento bohatý, avšak skôr negatívny kontext sa stáva otvorenou diskusiou, ktorá zaplní biele miesta riešenia environmentálnej spravodlivosti s využitím socioterapie ako významného a efektívneho nástroja sociálnej práce ovplyvnenej štátnymi politikami.

Aj napriek tomu, že táto tematika je novým analyticko-syntetickým konceptom sociálnej práce, oslovila viacerých odborníkov a odborníčky sociálnej práce. Číslo časopisu teda prináša sedem vedeckých statí venovaných rôznym oblastiam environmentálnej problematiky. Medzi nimi môžeme nájsť príspevok s názvom *Východiská a perspektívy ekosociálnej práce* od autoriek Jany Levickej a Moniky Orlíkovej. Cieľom tejto teoretickej štúdie je priblížiť súčasný diskurz v ekosociálnej práci vzťahujúci sa k miestu a významu prostredia v sociálnej práci a naznačiť možnosti implementácie tohto prístupu do domácej praxe. Príspevok s názvom *Klimatická zmena, zelená transformácia a environmentálne dilemy vo výskume verejnej mienky* od Kataríny Strapcovej reflektuje vážne globálne problémy a spoločenské krízy, ktorým v súčasnosti čelí spoločnosť: environmentálne riziká, zdravotné riziká, ako aj širšie negatívne spoločenské dôsledky - rast sociálnych nerovností, nové prekážky sociálnej mobility, pokles spoločenskej dôvery, obavy o budúcnosť demokracie, prebiehajúce vojnové konflikty, dopady pandémie ochorenia COVID-19, či rýchlo postupujúca klimatická zmena. Tieto globálne problémy ovplyvňujú verejnú mienku a odrážajú sa v postojoch a názoroch obyvateľov, ako aj ich potrebách a požiadavkách. Pri analýze postojov zameraných na vnímanie environmentálnej spravodlivosti sa ukazuje, že prechod na udržateľné hospodárstvo sa vníma ako nevyhnutný krok. Pozitívne očakávania obyvateľov sa však pevne prepletené s obavami o dôsledky nákladov zelenej transformácie na ich každodenný život.

Druhé číslo časopisu *Journal socioterapie* v roku 2023 prezentuje dve recenzie. Recenziu publikácia s názvom *The Handbook of International Trends in Environmental Communication* prináša spojenie interdisciplinarity v podobe ponúk nových teoretických a metodologických trendov v oblasti environmentálnej komunikácie. Významný obsah, na tvorbe ktorého sa podieľalo viac

ako 50 autorov a autoriek, dotvára prepájanie súčasných globálnych tém s environmentálnou komunikáciou akými sú virtuálna a rozšírená realita. Editori publikácie dokázali vytvoriť dielo, ktoré obsahuje dominantné perspektívy environmentálnej komunikácie na globálnej úrovni. Druhá z recenzií predstavuje knihu Mattewa Walkera *Prečo spíme*, v ktorej čitateľ môže nájsť odpovede na otázky, ktoré sú explicitne zamerané na spánok a zároveň skúma prepojenia, ktoré naň vplývajú.

Ostatnú časť tohto čísla časopisu tvorí sonda do bohatých vedeckých, výskumných, pedagogických, dobrovoľníckych a charitatívnych aktivít *Inštitútu edukológie a sociálnej práce FF PU v Prešove*, do ktorých sa aktívne zapájajú nielen členovia a študenti IESP, ale tiež praxové zariadenia a partnerské organizácie inštitútu.

Beáta Balogová, Jana Levická, Zuzana Poklembová
(editorky čísla)